

KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET
Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Kontakt saksbehandler

Benedikte Dalland Hansen, 51568720

Statsforvalterens vurdering av innbyggerinitiativ- grensejustering av Lysebotn fra Sandnes kommune (Strand kommune) til Sirdal kommune

Innledende merknader- innbyggerinitiativ med anmodning om grensejustering

Den 12.02.22 mottok Statsforvalteren i Rogaland en skriftlig henvendelse fra Berit Tangen på vegne av innbyggerne som bor i Lysebotnområdet. Initiativet ble også sendt direkte til kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). Det aktuelle området var opprinnelig en del av tidligere Forsand kommune, men det er i dag en del av Sandnes kommune. I e-posten viste de til inndelingsloven § 8 og krevde grenseendring på nordsiden av Lysefjorden.

Primært ønsker initiativtakerne at området blir værende i Sandnes kommune. Men dersom Forsanddelen av Sandnes skulle bli grensejustert til Strand kommune, fremgår det av initiativet at innbyggerne i Lysebotn da ønsker å bli en del Sirdal kommune. Initiativtakerne har lagt ved et kart, hvor ønsket grense er markert, og de har begrunnet sitt standpunkt noe nærmere. Blant annet mener de at Lysebotn har mer tilknytning til Sirdal enn til Strand, og de mener at Lysebotn samfunnet ikke har noen tilknytning til Jørpeland. I sin begrunnelse viser de til at Lysebotn alltid vil være en utkant, enten området tilhører Sandnes eller Strand. Fra deres bakgrunn for å fremme initiativet gjengir vi følgende:

«Lysebotn-samfunnet har ingen tilknytning til Jørpeland. Hurtigferja vår går til Lauvvik i Sandnes kommune, og i Sandnes har vi vår fastlege, tannlege og handel. Vi har prøvd tilværelsen i nye Sandnes kommune i snart to år nå, og så langt er det ingenting å sette fingeren på. Kommunen har en god nettside for innrapportering av feil eller mangler på infrastruktur, og rapporteringer har blitt fulgt raskt opp. Sandnes har vyer for satsing av turistnæringen i Lysefjorden og Lysebotn. Kommunen har pondus til å kunne ta imot den økende tilstrømming av turister. Vi er redd for at Strand vil bli for puslete i så henseende. De vil ha nok med å prøve å kanalisere Preikestolturistene gjennom Jørpeland. Aksjonsgruppa for innlemming i Strand har trykt opp og raust spredd ut pamfletter med henstilling om at innbyggerne må stemme for Strand. For oss i Lysebotn har det ingen betydning. Vi vet hvor vi vil høre hjemme: i Sandnes. Lysebotn har faktisk mer tilknytning til Sirdal enn til Strand. Mellom oss har vi i alle fall en sommervei. Og skulle så galt bli at vi måtte forlate Sandnes til fordel for Strand, så vil kanskje innbyggerne i Lysebotn vurdere en søknad om grensejustering inn i Sirdal kommune. Kunne Kolabygda få bli med i Strand med 50 prosent tilslutning, så må vel Lysebotn få bli med i Sirdal det med 100 prosent.»

I samsvar med inndelingsloven § 8 orienterte vi berørte kommuner, Sandnes, Sirdal og Strand. I og med at det aktuelle området i dag ligger i Rogaland, men som i innbyggerinitiativet ønskes regulert til Agder kommune, har vi også orientert fylkeskommunene i Agder og i Rogaland om saken. KDD har bedt om at Statsforvalteren i Rogaland ved oversendelsen av saken også gir vår vurdering av hvorvidt en utredning i samsvar med inndelingsloven § 9 bør skje.

Kort om innkomne merknader

Vi skal i det følgende oppsummere de innkomne synspunkter i korte trekk. Vi sender tilbakemeldingene i sin helhet som vedlegg til vårt brev.

Sirdal kommune

Sirdal kommune har i brev datert 23.03.22 gjort rede for sitt syn i en fylldig uttalelse signert ordfører Johnny Liland. Kommunen understreker behovet for å få på plass en varig kommunestruktur, som opprettholder lokaldemokratiske verdier og nasjonale interesser.

Sirdal anser seg som en grensekommune som retter seg både mot Agder fylke, administrativt, og mot Rogaland fylke, næringsmessig. Kommunen er Agders største kommune i areal, med et innbyggertall på ca. 1810 personer. Kommunen redegjør for sterke bånd mellom Sirdal og Rogaland generelt, særlig til den nordre del av Sirdal. I brevet påpekes det at det har vært mye ferdsel fra øst til Lysebotn, og til vest, fra Lysebotn og fra Sirdal. Kommunen viser til at nå bindes Sirdal og Lysebotn sammen gjennom den eneste veiforbindelsen Lysebotn har, FV 4224. Sirdal og Lysebotn har også bånd gjennom turisme, blant annet kanaliseres mange reisende gjennom Sirdal til Kjerag og Lysebotn. Kommunen peker på konkrete mål og planer som kommunen mener vil gagne Lysebotn, dersom området blir del av Sirdal. Det gjelder både kommunale tilbud til innbyggerne, turisme som satsningsområde og arbeid for meråpen, og helst helårsåpen FV 4224.

Sirdal kommune redegjør for at kommunen kan kombinere tilbudet til innbyggerne i Lysebotn med egenproduserte tjenester og kjøp av tjenester fra Sandnes kommune. På den måten anser kommunen at den kan møte en eventuell endring av etterspørselen etter kommunale tjenester om det skulle lykkes med ønsket befolkningsutvikling i Lysebotn. I tillegg mener Sirdal kommune at tiltak knyttet til infrastruktur vil gi nye muligheter for å tilby kommunale tjenester i Lysebotn

Oppsummert ønsker Sirdal kommune en utredning av innbyggerinitiativet velkommen og vil bidra med innspill og avklaringer.

Sandnes kommune

Sandnes kommune ved ordfører Stanley Wirak påpeker i sitt brev av 24.03.22 at innbyggerinitiativet er betinget, da Lysebotn helst vil høre til Sandnes kommune i fortsettelsen. Sandnes kommune støtter dette, og peker blant annet på at kommunikasjonsårene knytter bygda først og fremst til Sandnes, dernest til Sirdal.

I brevet oppsummerer Sandnes kommune videre de initiativ som har tilknytning til Lysefjorden og status for disse per i dag og viser til at endringer av kommunegrensen i Lysefjorden er omtvistet blant innbyggerne. Sandnes kommune har som utgangspunkt at det opprinnelige vedtaket i Forsand kommune om sammenslåing med Sandnes kommune, og de påfølgende stortingsvedtakene som bekreftet den nye kommunestrukturen, må respekteres. Kommunen forventer at grensejusteringsinitiativene som nå er fremsatt blir behandlet i samsvar med det. Sandnes kommune har videre i sin tilbakemelding utarbeidet et foreløpig faktagrunnlag om Lysebotn, som gir et innblikk i geografi, historikk, næring mv. for Lysebotn.

Sandnes kommune mener videre at Lysebotn som bygdelag vil være sårbare i en prosess dersom området som tidligere utgjorde Forsand kommune får endret grense og blir tilhørende Strand kommune. Sandnes kommune mener at det er vesentlig sterkere bånd mellom Lysebotn og Sirdal, både kommunikasjonsmessig og næringsmessig.

Sandnes kommune har merket seg at Sirdal kommune i sitt hørings svar viser til at innbyggerne i Lysebotn ønsker å bli værende i Sandnes kommune, og at deres erfaringer med tilhørighet til Sandnes kommune trekkes fram som et gode. Dersom Lysebotn skulle bli en del av Sirdal kommune er Sandnes kommune innstilt på å gi tjenester til Sirdal kommune etter avtale, slik Sandnes allerede i dag gir til Strand kommune for skoleelever fra Kolabygda.

Avslutningsvis forutsetter Sandnes kommune at de tre innbyggerinitiativene som nå ligger til behandling, blir behandlet samtidig og likeverdig og grundig av departementet. Samt at Statsforvalteren sikrer at innbyggerinitiativet fra aksjonsgruppa «Ja til folkeviljen, nei til tvangssammenslåing» ikke får noen særbehandling fra Statsforvalters side.

Strand kommune

Strand kommune ved ordfører Irene Heng Lauvsnes sendte inn sine merknader den 25.03.22. I sin tilbakemelding går også Strand kommune nærmere inn på ulike forhold i Lysebotn, blant annet bo og arbeidsmarked, forvaltning, beredskap og utvikling, samferdsel og geografi, samt offentlige tjenester og synspunkt knyttet til kraftinntektene. Strand kommune oppsummerer sitt standpunkt i en konklusjon som ble vedtatt i kommunestyremøtet den 24.03.22. Her fremkommer det blant annet at Strand kommune mener at en beslutning om grensejustering må ses i et generasjonsperspektiv. Strand kommune mener at det er grunn til å tro at det vil flytte nye generasjoner innbyggere til Lysebotn i fremtiden og at de vil ha behov for andre tjenester enn dagens beboere. Videre peker Strand på at Lysefjorden bør utvikles og forvaltes av en og samme kommune.

Strand kommune mener at det ikke foreligger saklige argumenter i innbyggerinitiativet som kan knyttes opp til målene i inndelingsloven, og at en grensejustering til Sirdal vil stride mot inndelingslovens formål om effektiv lokalforvaltning. Strand kommune anfører at avstand og geografi tilsier at det mest hensiktsmessige er at Lysebotn tilhører samme kommune som Forsand tettsted. Når det gjelder naturressursene peker Strand kommune på at disse skal komme regionen til gode der hvor kraftproduksjonen skjer. Kraftproduksjonen i Lysefjorden er skapt i Ryfylke og bør tilhøre Ryfylke og Rogaland. Strand kommune mener basert på dette at innbyggerinitiativet bør avvises.

Rogaland fylkeskommune

I oversendelse datert 12.04.22 har Rogaland fylkeskommune lagt ved saksfremlegg og saksprotokoll datert 05.04.22 med fylkesutvalgets vedtak. Rogaland fylkeskommunen traff vedtak med anbefaling om at en ikke går videre med utredning av initiativet. Av vedtaket fremgår det at Rogaland fylkeskommune mener en endring av fylkesgrensene i Lysefjordområdet framstår som en dårlig løsning, ut fra beredskapshensyn og samfunnsøkonomi. I saksfremlegget er det vist til at fylkeskommunen er bekymret for redusert tilgjengelighet til viktige beredskaps- og helsetjenester fra egen kommune. Videre er det pekt på at en overflytting vil vanskeliggjøre en helhetlig regional forvaltning av et viktig natur- kultur- og friluftsområde, og at det kan ha negative økonomiske konsekvenser for innbyggere i andre kommuner.

Innspill fra privatpersoner

Det har kommet innspill også fra flere privatpersoner, jf. vedlagte saksdokumenter. Et innspill viser til at Gamle Forsand kommune var så stor i areal at den kommunen som får dette arealet, enten det blir Strand eller Sandnes, bør få fordelene av verdiene som kraftverkene i Lysebotn representerer. Det er kostnader forbundet ved å holde et så stort areal og det anføres at det vil være feil om disse verdiene skulle overføres til Agder. Videre er det pekt på at Lysebotn har båtforbindelse med Strand hele året til motsetning av til Sirdal og Agder, hvor det kun er forbindelse i sommerhalvåret.

En annen innbygger tar til orde for at øvre Sirdal, sammen med Lysebotn, burde høre til Gjesdal i Rogaland og peker på tilhørighet og fellesskap med Rogaland i større grad enn med Agder.

I et tredje innspill er behovet for en ryddig saksbehandling i alle de fremsatte initiativ understreket.

Statsforvalteren i Rogaland sitt syn på saken

KDD har bedt konkret om Statsforvalterens merknader til initiativet.

Statsforvalteren i Rogaland har ved vår behandling av innbyggerinitiativet hensyntatt søknaden og alle innspill og vurdert saken ut fra inndelingslovens regelverk.

Betinget søknad- premiss for Statsforvalterens vurdering

Innledningsvis understreker vi at det initiativ som er fremmet har et klart forbehold:

Lysebotninnbyggerne vil helst bli værende i Sandnes. Ønsket om overføring til Agder fylke og Sirdal kommune er kun aktuelt dersom Lysebotn ikke lenger skal tilhøre Sandnes kommune som i dag, men bli del av Strand kommune. Saken ligger per i dag til behandling hos KDD. I det følgende er det med dette forbehold vi vurderer initiativet fra Lysebotninnbyggerne.

Nærmere om lovens krav til et innbyggerinitiativ om grensejustering- rettslig

Innbyggerinitiativet oppfyller slik vi ser det formkravene som følger av inndelingsloven § 8, da det er innbyggerne i området selv som har fremmet søknaden, videre er søknaden skriftlig og begrunnet, samt at den inneholder forslag til nye grenser. Dersom søknaden innvilges vil det aktuelle området bli flyttet fra en kommune og et fylke, til en annen kommune i et annet fylke. Det er dermed tale om en grensejustering slik begrepet er definert i inndelingsloven § 3.

Statsforvalterens vurdering av søknaden

Initiativretten innebærer ikke et krav om en fullstendig utredning av saken. Det er opp til KDD om det skal skje. Statsforvalterens syn på saken er at en videre utredning etter inndelingsloven § 9 ikke bør igangsettes. Vi skal i det følgende begrunne vårt standpunkt nærmere.

Statsforvalteren har forståelse for initiativtakernes syn om at de føler nærmere tilknytning til Sirdal enn til Strand. Men en slik grenseendring som initiativtakerne ønsker, vil slik vi ser det ikke samsvare med de sentrale formål som ligger til grunn for regelverket vi har inndelingslova, jf. inndelingslova § 1. Bestemmelsen angir konkret hva formålet med inndelingsloven er:

«Formålet med denne lova er å leggje til rette for ei kommune- og fylkesinndeling som innafor ramma av det nasjonale fellesskap kan sikre eit funksjonsdyktig lokalt folkestyre og ei effektiv lokalforvaltning. Endringar i kommune- eller fylkesinndelinga bør medverke til å skape formålstenlege einingar som kan gi innbyggjarane og næringslivet tilfredsstillande tenester og forvaltning. Verksemda etter denne lova skal byggje på prinsippet om lokal medverknad og initiativrett til grenseendringar.»

Det er etter en samlet vurdering med utgangspunkt i de sentrale hensyn som ligger bak regelverket om grensejustering at Statsforvalteren har kommet til at innbyggerinitiativet ikke bør utredes nærmere.

Innbyggerne i Lysebotn vil for store deler av året få en betydelig lengre vei til sitt kommunesenter, dersom området skal bli en del av Sirdal kommune. Slik Statsforvalteren i Rogaland vurderer saken, er det klart at de geografiske forhold med tyngde taler mot en grensejustering som omsøkt. Både når det gjelder hensynet til en effektiv lokalforvaltning, og ikke minst når det gjelder tilgjengelighet til sentrale tjenester for innbyggerne i området. Faren er stor for at tilgjengeligheten til en rekke viktige beredskaps- og helsetjenester fra egen kommune blir redusert, med tanke på vinterstengt vei og de utfordringer avstanden gir.

Det er mulig for Sirdal kommune å kjøpe tjenester fra Sandnes kommune, som er positiv til en slik løsning. Ved en inndeling som omsøkt, vil det etter Statsforvalterens oppfatning likevel bli en uheldig oppstyking, både administrativ og næringsmessig. Ikke bare for flere kommuner, også to fylkeskommuner må involveres, ettersom fylkesgrensene må endres. Statsforvalteren i Rogaland mener at en overflytting av Lysebotn til Agder fylke, kan gjøre det vanskeligere også å sikre helhetlig regional forvaltning av et viktig natur- kultur- og friluftsområde.

Den geografiske avstand mellom Lysebotn og Sirdal kommune skaper også utfordringer knyttet til forvaltning av naturressurser. I den forbindelse er det naturlig også å se hen til at Lysebotn bidrar med betydelige kraftinntekter til den kommune området er en del av. Fra politisk hold er skattlegging knytt til kraftinntektene utarbeidet med det formål at naturressursene skal komme den regionen der kraftproduksjonen skjer til gode. Det taler mot en grensejustering til Sirdal kommune.

Det er opp til KDD å avgjøre om initiativet skal utredes nærmere. Dersom utredning blir resultatet så er Statsforvalteren naturligvis innstilt på å gå i gang med det mandat som gis. I første omgang avventer vi KDD sin tilbakemelding.

Med hilsen

Bent Høie (e.f.)
statsforvalter

Monica Nessa
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

- 1 Orienterer om mottatt innbyggerinitiativ
- 2 Lysebotn heller til Sirdal kommune enn Strand SA 030222
- 3 Lysebotnen/Sirdal
- 4 Svar innbyggerinitiativ fra innbyggerne i Lysebotn
- 5 20_07632-57Uttalelse i forbindelse med innbyggerinitiativ Lysebotn
- 6 Uttale - innbyggerinitiativ grensejustering Lysebotn
- 7 Uttale grensejustering Lysebotn-Sirdal

- 8 Uttale grensejustering Lysebotnen
- 9 Uttale grensejustering Forsand Lysebotn
- 10 Høringsuttalelse innbyggerinitiativ grensejustering Lysebotn til Sirdal kommune
- 11 Sak 70-2022 Høringsuttalelse til innbyggerinitiativ - Søknad om grensejustering i Lysebotn.pdf
- 12 Saksprotokoll sak 70-2022 FU vedtak høringsuttalelse til inbyggerinitiativ Lysebotn.pdf

Kopi til:

STRAND KOMMUNE	Postboks 115	4126	JØRPELAND
AGDER FYLKESKOMMUNE	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Berit Tangen	Lyse 43	4127	LYSEBOTN
SANDNES KOMMUNE	Postboks 583	4302	SANDNES
SIRDAL KOMMUNE	Tonstadveien 28	4440	TONSTAD
ROGALAND FYLKESKOMMUNE	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER